



Datum van inontvangstneming : 07/06/2016

**Zaak C-249/16****Verzoek om een prejudiciële beslissing****Datum van indiening:**

2 mei 2016

**Verwijzende rechter:**

Oberster Gerichtshof (Oostenrijk)

**Datum van de verwijzingsbeslissing:**

31 maart 2016

**Verzoeker en verweerder in „hogere voorziening:**

Stefan Benkö

**Verweerster en verzoekster in hogere voorziening:**

Saale Kareda

---

Het Oberste Gerichtshof (hoogste rechterlijke instantie van Oostenrijk) geeft [OMISSIS] in het geding tussen de verzoekende partij Stefan Benkö, werknemer, wonende te Altenberg, [OMISSIS] tegen de verwerende partij Saale Kareda, zonder beroepsaanduiding, laatstelijk wonende te Altenberg, [OMISSIS] vertegenwoordigd door de gemachtigde [OMISSIS], bevoegd voor de ontvangst van betekeningen, wegens betaling van 17 145,41 EUR exclusief rente en kosten, in de procedure inzake de hogere voorziening van de verwerende partij tegen de beslissing van het Oberlandesgericht Wien als appelrechter van 28 december 2015, [OMISSIS] waarmee de beslissing van het Landesgericht St. Pölten (rechter in eerste aanleg, St. Pölten) van 5 augustus 2015, [OMISSIS] werd gewijzigd, de navolgende

beslissing:

**[Or. 2]**

A. Het Hof van Justitie van de Europese Unie wordt overeenkomstig artikel 267 VWEU verzocht om een prejudiciële beslissing over de volgende vragen:

1. Dient artikel 7, punt 1, van verordening (EU) nr. 1215/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2012 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken (hierna: „EEX-verordening 2012”) aldus te worden uitgelegd dat een recht op terugbetaling (verrekening/verhaal), dat een schuldenaar die in het kader van een (gezamenlijk) gesloten kredietovereenkomst met een bank alle aflossingstermijnen alleen heeft betaald, geldend maakt tegen de andere schuldenaar in deze kredietovereenkomst, een afgeleid (secundair) contractueel recht voortvloeiend uit de kredietovereenkomst is?

2. Indien de eerste vraag bevestigend wordt beantwoord:

Wordt de plaats van uitvoering van het recht op terugbetaling (verrekening/verhaal) van een schuldenaar jegens de andere schuldenaar in de onderliggende kredietovereenkomst bepaald

a. op grond van artikel 7, punt 1, onder b), tweede streepje, EEX-verordening 2012 („verstrekking van diensten”) of

b. op grond van artikel 7, punt 1, onder c), juncto onder a), EEX-verordening 2012 volgens de *lex causae*?

3. Voor het geval dat de tweede vraag, onder a, bevestigend wordt beantwoord:

Is de verstrekking van het krediet door de bank de voor de kredietovereenkomst kenmerkende prestatie, en wordt de plaats van uitvoering voor de verstrekking van deze dienst derhalve op grond van artikel 7, punt 1, onder b), tweede streepje, EEX-verordening 2012 bepaald door de vestigingsplaats van de bank, indien de verstrekking van het krediet uitsluitend daar is geschied?

4. Voor het geval dat de tweede vraag, onder b, bevestigend wordt beantwoord:  
**[Or. 3]**

Is voor de bepaling van de plaats van uitvoering ten aanzien van de niet-nagekomen prestatie overeenkomstig artikel 7, punt 1, onder a), EEX-verordening 2012 doorslaggevend:

a. het tijdstip waarop beide schuldenaren de lening zijn aangegaan (maart 2007) of

b. het tijdstip waarop de tot verhaal bevoegde kredietschuldenaar de betalingen waaruit het recht van verhaal wordt afgeleid, aan de bank heeft verricht (juni 2012 tot en met juni 2014)?

B. [Schorsing van de procedure] [OMISSIS]

Motivering:

I. Feiten:

Verweerster – waarmee verzoeker heeft samengewoond – had haar laatste bekende woonplaats in Oostenrijk op het adres van verzoeker. Zij is staatsburger van Estland en verblijft thans met onbekend adres in Estland. Ook een poging van de in eerste aanleg bevoegde rechterlijke instantie tot contact met de ambassade van Estland in Oostenrijk had geen succes.

II. Recht van de Unie:

Artikel 4, lid 1, van verordening (EU) nr. 1215/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2012 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken (hierna: „EEX-verordening 2012”) luidt:

„(1) Onverminderd deze verordening worden zij die woonplaats hebben op het **[Or. 4]** grondgebied van een lidstaat, ongeacht hun nationaliteit, opgeroepen voor de rechten van die lidstaat.”

Artikel 7, punt 1, EEX-verordening 2012 (in hoofdstuk II, afdeling 2: bijzondere bevoegdheid) luidt:

„Een persoon die woonplaats heeft op het grondgebied van een lidstaat, kan in een andere lidstaat voor de volgende rechten worden opgeroepen:

l. a) ten aanzien van verbintenissen uit overeenkomst, voor het gerecht van de plaats waar de verbintenis die aan de eis ten grondslag ligt, is uitgevoerd of moet worden uitgevoerd;

b) voor de toepassing van deze bepaling is, tenzij anders is overeengekomen, de plaats van uitvoering van de verbintenis die aan de eis ten grondslag ligt:

– voor de koop en verkoop van roerende lichamelijke zaken, de plaats in een lidstaat waar de zaken volgens de overeenkomst geleverd werden of geleverd hadden moeten worden;

– voor de verstrekking van diensten, de plaats in een lidstaat waar de diensten volgens de overeenkomst verstrekt werden of verstrekt hadden moeten worden;

c) punt a) is van toepassing indien punt b) niet van toepassing is;”

III. Oostenrijks recht:

1. § 896 Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch (algemeen burgerlijk wetboek van Oostenrijk) (hierna: „ABGB”) luidt: [bepaling over hoofdelijke aansprakelijkheid]

[OMISSIS] **[Or. 5]** [OMISSIS]

2. De door verzoeker aangevoerde bepaling § 1042 ABGB luidt:

„Hij die voor een ander kosten maakt die deze op grond van de wet zelf had moeten maken, heeft het recht vergoeding hiervan te vorderen.”

3. § 905, lid 2, ABGB luidde in de redactie geldend vóór de wet inzake betalingsverzuim, BGBl I 2013/50, als volgt:

„(2) In geval van twijfel worden betalingen in geld door de schuldenaar voor eigen rekening en risico aan de schuldeiser verricht op diens woonplaats (plaats van vestiging). [OMISSIS]”

Bij de wet inzake betalingsverzuim, BGBl I 2013/50, werd § 907a ABGB ingevoegd (tegelijkertijd werd § 905 ABGB gewijzigd); dit artikel luidt als volgt:

„(1) Een geldschuld wordt voldaan op de plaats waar de schuldeiser zijn woonplaats of vestigingsplaats heeft, door overgave aldaar van het geldbedrag of door overmaking ervan op een door de schuldeiser meegedeelde bankrekening. [OMISSIS]

(2) [OMISSIS] **[Or. 6]** [OMISSIS]”

Volgens de overgangsbepaling § 1503, lid 2, eerste regel, ABGB dient onder meer § 907a ABGB „in de redactie van de wet inzake betalingsverzuim te worden toegepast op rechtsbetrekkingen die vanaf 16 maart 2013 zijn aangegaan. Op rechtsbetrekkingen die vóór 16 maart 2013 zijn aangegaan, blijven de bestaande bepalingen van toepassing; indien dergelijke eerder aangegane rechtsbetrekkingen echter terugkerende betalingen in geld inhouden, gelden de nieuwe bepalingen voor de betalingen die vanaf 16 maart 2013 opeisbaar worden”.

IV. Conclusies en argumenten van partijen:

Met de op 3 februari 2015 bij de rechter in eerste aanleg ingestelde vordering eist verzoeker van verweerster de betaling van 17 145,41 EUR exclusief rente en kosten. Volgens verzoeker hadden verweerster en hij in 2007 een eengezinswoning gekocht voor een bedrag van 190 000 EUR. Zij zijn ieder voor de helft eigenaar van het huis. Bij gebrek aan eigen middelen hebben zij ter financiering van de koopprijs en de nodige investeringen in maart 2007 drie leningen ten bedrage van 150 000 EUR, 100 000 EUR en 50 000 EUR afgesloten bij een Oostenrijkse bank. Beide partijen zijn volgens verzoeker **[Or. 7]** leningnemer; niet alle overeenkomsten van geldlening waren door een hypotheek gedekt. Verweerster heeft de relatie eind 2011 beëindigd en verblijft thans in Estland – op een voor verzoeker onbekende plaats. Zij heeft sinds juni 2012 niet meer voldaan aan haar uit de geldlening voortvloeiende verplichtingen, waardoor verzoeker niet alleen zijn eigen termijnen heeft moeten aflossen, maar ook voor het betalingsverzuim van verweerster heeft moeten instaan. De door hem voor haar tot en met juni 2014 verrichte betalingen liggen aan de eis ten grondslag.

Deze betalingen zijn kosten die volgens de wet (de kredietafspraken) door haar zelf hadden moeten worden gemaakt. Om die reden is hij bevoegd om van haar vergoeding van deze kosten op grond van § 1042 ABGB te vorderen.

De voor verweerster benoemde gemachtigde voor de ontvangst van betekeningen heeft de exceptie van onbevoegdheid opgeworpen. Verweerster heeft haar woonplaats in Estland, op het grondgebied van een andere lidstaat van de Europese Unie. De door verzoeker beschreven feitelijke situatie valt niet onder de afdelingen 2 tot en met 7 van hoofdstuk II van de EEX-verordening 2012. Bovendien is de aangezochte rechter niet relatief bevoegd, temeer niet omdat de kredietfinanciering via een Oostenrijkse bank is geschied en de desbetreffende plaats van uitvoering (vestigingsplaats van de bank) niet binnen het rechtsgebied van de aangezochte rechterlijke instantie ligt, aldus de gemachtigde.

V. Verloop van de procedure: [beschrijving]

[OMISSIS] **[Or. 8]** [OMISSIS] **[Or. 9]** [OMISSIS]

VI. Prejudiciële vragen:

1. Op de onderhavige procedure die op 3 februari 2015 werd ingesteld, is de EEX-verordening 2012 van toepassing (artikel 66, lid 1).

2. Volgens de rechtspraak van het Europese Hof van Justitie (hierna: „Hof”) over verordening (EG) nr. 44/2001 (hierna: „EEX-verordening”), die in zoverre analoog kan worden toegepast op de opvolgende verordening EEX-verordening 2012, strookt in omstandigheden waarin de woonplaats van een verweerder – onderdaan van een andere lidstaat – onbekend is, toepassing van de uniforme bevoegdheidsregels van verordening nr. 44/2001 in plaats van de in de verschillende lidstaten geldende bevoegdheidsregels met het vereiste van rechtszekerheid en met het doel van voormelde verordening, namelijk versterking van de rechtsbescherming van personen die in de Unie wonen, door het voor de eiser gemakkelijker te maken te bepalen tot welke rechter hij zich kan wenden, en voor de verweerder, redelijkerwijs te voorzien voor welk gerecht hij kan worden opgeroepen. In de tweede plaats moeten de termen „geen woonplaats heeft op het grondgebied van een lidstaat” in artikel 4, lid 1, EEX-verordening [alsmede in artikel 6, lid 1, EEX-verordening 2012] aldus worden begrepen dat toepassing van de nationale in plaats van de uniforme bevoegdheidsregels slechts mogelijk is indien het aangezochte gerecht over afdoende aanwijzingen beschikt die de conclusie wettigen dat de verweerder, burger van de Unie zonder woonplaats in de lidstaat van voormeld gerecht, daadwerkelijk buiten het grondgebied van de Unie woont. Indien dergelijke afdoende aanwijzingen ontbreken, is de internationale **[Or. 10]** bevoegdheid van een gerecht van een lidstaat volgens deze verordening een feit, mits is voldaan aan de voorwaarden voor de toepassing van een van haar bevoegdheidsregels (arresten C-327/10, *Hypotecni banka*, ECLI:EU:C:2011:745, punten 42 en 44; C-292/10, G, ECLI:EU:C:2012:142, punten 39 tot en met 41).

Verweerster heeft geen woonplaats buiten het grondgebied van de Unie, maar verblijft (volgens het verrichte onderzoek) op een onbekend adres in Estland. Bovendien was haar laatste bekende woonplaats in Oostenrijk. Hiermee is voldaan aan de voorwaarden voor de bepaling van de internationale bevoegdheid op grond van de bevoegdheidsregels van de EEX-verordening 2012.

### Eerste vraag (A.1.)

3.1. Als verbintenissen uit overeenkomst ten grondslag liggen aan de eis, kan volgens artikel 7, punt 1, onder a), EEX-verordening 2012 (identiek aan artikel 5, punt 1, onder a), EEX-verordening) een persoon die woonplaats heeft op het grondgebied van een lidstaat, in een andere lidstaat worden opgeroepen voor het gerecht van de plaats waar de verbintenis is uitgevoerd of moet worden uitgevoerd.

3.2. De formulering „verbintenissen uit overeenkomst” dient volgens de rechtspraak van het Hof autonoom te worden uitgelegd teneinde de eenvormige toepassing van de verordening in alle lidstaten te waarborgen. Op grond daarvan moet onder verbintenis uit overeenkomst iedere door een persoon tegenover een andere persoon vrijwillig aangegane verbintenis worden verstaan (arresten van het Hof C-375/13, *Kolassa*, ECLI:EU:C:2015:37, punten 37 en 39, C-419/11, *Ceská sporitelna*, ECLI:EU:C:2013:165, punten 45 tot en met 47, [OMISSIS] [**Or. 11**] [OMISSIS]).

3.3. Verbintenissen uit overeenkomst zijn niet alleen de rechtstreekse contractuele verplichtingen zoals bijvoorbeeld de verplichting tot levering, betaling, gedogen of nalaten, maar ook de verplichtingen die in de plaats treden van een niet-nagekomen contractuele verplichting (zogenoemde secundaire verplichtingen), dus vooral rechten op schadevergoeding en terugbetaling, en wel ook dan als deze (eerst) voortvloeien uit de wet [OMISSIS]. Deze afgeleide vorderingen vallen echter alleen onder artikel 7, punt 1, onder a), EEX-verordening 2012, als zij hun grondslag vinden in de niet-nakoming van een contractuele verplichting (Oberster Gerichtshof [OMISSIS] [met betrekking tot artikel 5, punt 1, onder a), EEX-verordening] met verwijzing naar het arrest van het Hof in zaak C-9/87, *Arcado*, ECLI:EU:C:1988:127, punt 13).

Tot de vorderingen van contractuele aard behoren ook verhaalsvorderingen die zijn gebaseerd op een overeenkomst, alsmede vorderingen tot verrekening uit een hoofdelijke aansprakelijkheid die gebaseerd is op een overeenkomst [OMISSIS].

3.4. Op grond van het toepasselijke Oostenrijkse recht eist verzoeker van verweerster – waarmee hij heeft samengewoond – op grond van § 1042 ABGB de gedeeltelijke vergoeding van de door hem verrichte termijnbetalingen op de gezamenlijk afgesloten geldleningen. Bij een juridisch juiste beoordeling betreft het niet louter een [**Or. 12**] vordering tot vergoeding van voor een ander gemaakte kosten, maar een (contractuele) verhaalsvordering overeenkomstig § 896 ABGB,

aangezien beide partijen in ieder geval hoofdelijk aansprakelijk zijn voor de aflossing van de afgesloten geldleningen [OMISSIS].

Om die reden gaat het Oberste Gerichtshof ervan uit dat de door verzoeker jegens verweerster ingestelde verhaalsvordering, strekkende tot proportionele vergoeding van de door hem alleen verrichte termijnbetalingen voor de gezamenlijk bij een Oostenrijkse bank afgesloten geldleningen, een contractuele vordering is in de zin van artikel 7, punt 1, EEX-verordening 2012. Doordat beide partijen gelijktijdig geldleningen zijn aangegaan, zij beiden hoofdschuldenaar zijn en hoofdelijk aansprakelijk zijn jegens de kredietinstelling, is ook de door het Hof (arrest C-265/02, *Frahuil*, ECLI:EU:C:2004:77, punten 24 tot en met 26) in verband met het afsluiten van een overeenkomst van borgstelling geëiste toestemming van de hoofdschuldenaar (hier: verweerster) in casu verleend, waardoor sprake is van een vrijwillig aangegane verbintenis.

Mocht de toepassing van artikel 7, punt 1, EEX-verordening 2012 – in tegenstelling tot de hier voorgestane rechtsopvatting – worden ontkend, heeft verzoeker alleen nog de mogelijkheid om verweerster, wier concrete woonplaats niet bekend is, op te roepen voor een gerecht in Estland krachtens artikel 4, lid 1, EEX-verordening 2012.

## **Tweede vraag (A.2.)**

4.1. Het Hof van Justitie van de Europese Unie heeft tot dusver nog geen uitspraak gedaan over de vraag of kredietovereenkomsten – zoals de hier aan de orde zijnde overeenkomsten van geldlening tegen vergoeding – overeenkomsten zijn inzake de verstrekking van diensten in de zin van artikel 7, punt 1, onder b), tweede streepje, EEX-verordening 2012 of dat deze vallen onder artikel 7, punt 1, onder a), EEX-verordening 2012 [OMISSIS] [Or. 13] [OMISSIS].

4.2. Het Oberste Gerichtshof sluit zich aan bij de rechtsopvatting van het Duitse Bundesgerichtshof (hoogste federale rechterlijke instantie van Duitsland) [OMISSIS] dat heeft bepaald dat de verstrekking van bankkredieten een dienst vormt in de zin van artikel 7, punt 1, onder b), tweede streepje, EEX-verordening 2012 (identiek aan artikel 5, punt 1, onder b), tweede streepje, EEX-verordening). Hiervoor pleit

a) dat kredietovereenkomsten in het Unierecht worden beschouwd als financiële diensten (zie bijvoorbeeld het ruime begrip financiële dienst in artikel 2, onder b), van richtlijn 2002/65/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 september 2002 betreffende de verkoop op afstand van financiële diensten aan consumenten en tot wijziging van de richtlijnen 90/619/EEG, 97/7/EG en 98/27/EG van de Raad),

b) dat uit het eerdere artikel 63, lid 3, EEX-verordening is gebleken dat financiële diensten onder b) konden vallen, en



c) dat ook het in het conflictenrecht gebruikte begrip dienst in artikel 4, lid 1, onder b), en artikel 6, lid 4, onder a), van de Rome I-verordening (verordening [EG] nr. 593/2008 van het Europees Parlement en de Raad van 17 juni 2008 inzake het recht dat van toepassing is op verbintenissen uit overeenkomst) financiële diensten zoals de verstrekking van bankkredieten omvat – uit overweging 7 van deze verordening blijkt de doelstelling om de toepassing van twee verordeningen onderling te laten stroken (arrest van het Hof C-359/14 en C-475/14, *ERGO Insurance en Gjensidige Baltic*, ECLI:EU:C:2016:40, punten 43 en 44). **[Or. 14]**

Het begrip diensten houdt op zijn minst in dat de partij die deze verstrekt, tegen vergoeding een bepaalde (zelfstandige) activiteit verricht (arrest van het Hof C-533/07, *Falco Privatstiftung en Rabitsch*, ECLI:EU:C:2009:257, punt 29). De verstrekking van een geldlening tegen vergoeding is stellig aan te merken als een dergelijke activiteit. De dienst omvat zowel een verstrekking van een bankkrediet op zich als ook de in de regel daarmee samenhangende verstrekking van advies door de kredietinstelling.

### **Derde vraag (A.3.)**

5.1. Indien het verstrekken van diensten de kenmerkende verbintenis is van de onderhavige kredietovereenkomsten die verzoeker inroept tegenover verweerster op grond dat hij deze alleen is nagekomen, dan bepaalt artikel 7, punt 1, onder b), tweede streepje, EEX-verordening 2012 dat een persoon die haar woonplaats op het grondgebied van een lidstaat heeft, op grond van een dergelijke overeenkomst kan worden opgeroepen voor een gerecht van de plaats in een andere lidstaat, waar de voor de overeenkomst kenmerkende verbintenis is uitgevoerd of moet worden uitgevoerd. Het aanknopingspunt van de plaats van uitvoering van uit overeenkomsten inzake de verstrekking van diensten voortvloeiende verbintenissen wordt autonoom omschreven, teneinde de doelstellingen van eenvormigheid van de regels inzake rechterlijke bevoegdheid en voorspelbaarheid te bevorderen (beschikking van het Hof C-469/12, *Krejci Lager & Umschlagbetrieb*, ECLI:EU:C:2013:788, punt 22, met verdere verwijzingen). Gezien de bewoordingen van artikel 7, punt 1, onder b), tweede streepje, EEX-verordening 2012, op grond waarvan doorslaggevend is op welke plaats in een lidstaat de diensten „volgens de overeenkomst” werden verstrekt of hadden verstrekt moeten worden, moet de plaats waar de diensten hoofdzakelijk worden verricht, zo mogelijk **[Or. 15]** worden bepaald op grond van de bepalingen van de overeenkomst zelf, subsidiair op grond van de daadwerkelijke uitvoering van de overeenkomst of – als de plaats zelfs op grond daarvan niet kan worden bepaald – op een andere manier, die de twee door de wetgever nagestreefde doelstellingen van voorspelbaarheid en nabijheid eerbiedigt (zie arrest van het Hof C-19/09, *Wood Floor Solutions Andreas Domberger*, ECLI:EU:C:2010:137, punten 38, 40 en 41).

5.2. Volgens de rechtspraak van het Oberste Gerichtshof is bij de bepaling van de plaats van uitvoering niet doorslaggevend de plaats van uitvoering van het – in de regel uit de wet voortvloeiende – recht op terugvordering, maar de plaats van de contractuele verbintenis uit de niet-nakoming waarvan het recht op terugbetaling wordt afgeleid. Indien een beroep wordt gedaan op secundaire contractuele rechten zoals schadevergoeding of terugbetaling, is de plaats van uitvoering van die contractuele „primaire” verbintenis van belang waarvan de niet-nakoming wordt aangevoerd ter rechtvaardiging van de vordering [OMISSIS].

5.3. Uit de overgelegde uittreksels van de overeenkomsten van geldlening en krediet (waaronder een zogenoemde „Darlehens-Vorvertrag” (precontract van de lening)) van 13 maart 2007 blijkt geen uitdrukkelijke afspraak over de plaats waar de diensten hoofdzakelijk worden verricht. De vestigingsplaats van de kredietinstelling was Wenen. Naar de opvatting van het Oberste Gerichtshof is de plaats waar de voor de overeenkomst kenmerkende prestatie in de zin van artikel 7, punt 1, onder b), tweede streepje, EEX-verordening 2012 wordt verricht, voor de kredietovereenkomsten Wenen, aangezien de Oostenrijkse bank die verplicht was tot verstrekking van de dienst, de kenmerkende prestatie, te weten de kredietverstrekking, uitsluitend daar heeft verricht [OMISSIS]. Indien de [Or. 16] plaats van uitvoering de vestigingsplaats van de bank in Wenen is, dan heeft een verandering van woonplaats na het sluiten van de overeenkomst geen invloed op de plaats van uitvoering. Deze blijft – tenzij het gaat om de voor consumentenzaken bevoegde rechter – daar waar deze voorafgaand aan de verandering van woonplaats lag. Anders zouden de partijen naderhand de forumkeuze kunnen manipuleren [OMISSIS]. Internationaal bevoegd is in eerste aanleg derhalve het absoluut en relatief bevoegde Landesgericht für Zivilrechtssachen Wien (rechter in eerste aanleg in burgerlijke zaken, Wenen) en niet het Landesgericht St. Pölten.

#### **Vierde vraag (A.4.)**

6.1. Indien evenwel artikel 7, punt 1, onder a), EEX-verordening 2012 in casu van toepassing is, rijst de vraag of voor de bepaling van de plaats van uitvoering met betrekking tot de niet-nagekomen prestatie het moment van aangaan van de geldleningen (maart 2007) van belang is of de periode waarin de tot verhaal bevoegde schuldenaar de betalingen waaruit hij het recht van verhaal afleidt (juni 2012 tot en met juni 2014), aan de bank heeft verricht.

6.2. Volgens de rechtspraak van het Hof (arrest C-419/11, *Česká sporitelna*, ECLI:EU:C:2013:165, punt 54, met verdere verwijzingen) verwijst enerzijds het begrip „verbintenis” in artikel 7, punt 1, onder a), EEX-verordening 2012 naar de verbintenis die voortvloeit uit de overeenkomst waarvan de niet-nakoming wordt aangevoerd ter rechtvaardiging van de rechtsvordering, dus de niet-nagekomen prestatie. Anderzijds dient de plaats waar deze verbintenis werd uitgevoerd of

moet worden uitgevoerd, te worden bepaald aan de hand van de voor deze verbintenis relevante regels van conflictenrecht van de aangezochte rechter.

6.3. De Rome I-verordening was op grond van de overgangsbepaling daarvan (artikel 28) niet van toepassing op de in 2007 gesloten **[Or. 17]** leningen. Indien deze van toepassing zou zijn – verondersteld dat schulden van een derde worden afgelost op grond van een eigen verplichting – zou artikel 15 van de Rome I-verordening **[OMISSIS]** leiden tot toepassing van het Oostenrijkse recht net zoals – ten gevolge van de gelijkwaardige aansprakelijkheid van beide partijen – artikel 16 van de Rome I-verordening **[OMISSIS]**.

Om die reden dient het Verdrag inzake het recht dat van toepassing is op verbintenissen uit overeenkomst, ter ondertekening opengesteld te Rome op 19 juni 1980 (80/934/EEG; hierna: „EVO”), te worden toegepast. Bij artikel 13, lid 2, EVO wordt de in lid 1 daarvan opgenomen regel ook van toepassing verklaard op gevallen waarin verschillende personen door dezelfde overeenkomst zijn gebonden (hoofdelijk schuldenaars) en een van hen de schuldeiser heeft voldaan. Het recht dat de als eerste voldane vordering beheerst, is bepalend voor het recht van verhaal. Degene die als eerste wordt aangesproken, moet immers ten aanzien van zijn verhaalsvordering in die zin gunstig worden behandeld dat zijn verhaalsmogelijkheid jegens de overige schuldenaren volgens hetzelfde recht wordt beoordeeld dat ook van toepassing is op zijn eigen verbintenis **[OMISSIS]**. De verbintenis van de Oostenrijkse verzoeker tegenover de Oostenrijkse bank wordt beheerst door het Oostenrijkse recht, zodat dit recht ook van toepassing is op de vordering tot verhaal/verrekening van verzoeker jegens de medeaansprakelijke verweerster.

6.4. Bij de bepaling van de plaats van uitvoering moet volgens Oostenrijks recht in het geval van geldschulden een verschil worden gemaakt tussen oude overeenkomsten, die vóór de inwerkingtreding van de wet inzake betalingsverzuim per 16 maart 2013 zijn afgesloten, en nieuwe overeenkomsten. Voor oude overeenkomsten **[Or. 18]** blijft de regel van toepassing dat geldschulden overeenkomstig § 905, lid 2, ABGB (oud) gekwalificeerde haalschulden zijn waarvan de plaats van uitvoering bij twijfel de vestigingsplaats van de schuldenaar is **[OMISSIS]**. Voor overeenkomsten die vanaf 16 maart 2013 zijn gesloten, en voor herhaaldelijk te betalen, na 15 maart 2013 opeisbaar geworden geldschulden geldt het tegenovergestelde (§ 1503, lid 2, eerste regel, ABGB): op nieuwe overeenkomsten en de na het genoemde tijdstip opeisbare geldschulden is § 907a ABGB van toepassing op grond waarvan geldschulden brengschulden zijn waarvan de plaats van uitvoering de vestigingsplaats van de schuldeiser is.

6.5. De onderliggende kredietovereenkomsten, uit de nakoming waarvan verzoeker sinds juni 2012 zijn recht op interne verrekening jegens verweerster afleidt, zijn in 2007 gesloten. De plaats van uitvoering van de betaling van de krediettermijnen was naar Oostenrijks recht in ieder geval tot en met 16 maart

2013 de woonplaats van de schuldenaar; daarna is de plaats van uitvoering volgens de nieuwe wettelijke regeling de vestigingsplaats van de bank als schuldeiser (Wenen). Om die reden rijst de vraag of op grond van artikel 7, punt 1, onder a), EEX-verordening 2012 voor de bepaling van de plaats waar de verbintenis is uitgevoerd of moet worden uitgevoerd, de verbintenis op het moment van het aangaan van de leningen (maart 2007) van belang is of de periode waarin verweerster volgens de eis haar aandeel in de krediettermijnen had moeten betalen.

7. De beantwoording van al deze vragen is in ieder geval niet zo evident dat redelijkerwijs geen ruimte voor twijfel kan bestaan (arrest van het Hof C-283/81, *C.I.L.F.I.T.*, ECLI:EU:C:1982:335, Jurispr. blz. 3415 [3417, 3431 e.v.]). Zonder beantwoording door het Hof van Justitie van de **[Or. 19]** Europese Unie zou geen consistent bevoegdheidsstelsel in het kader van de EEX-verordening 2012 kunnen worden gewaarborgd.

[OMISSIS]

[stempel, handtekening]